

Ihminen Ja Uskonto

Kirj. LAURI VELI

IHMINEN omaa historiaansa seuraamalla ja tutkimalla sitä elämänsä lapsuusvuosista lähtien, tulee näkemään miten alku-ihminen rakensi itselleen uskonnon alun. Kaikesta päättäen ja paljon ennen kuin ihminen keksi ensimmäiset työaseensa: se on silloin kun ihminen tai eläinihminen sai ravintonsa ilman työkalujen apua suoraan sulinkäsin luonnosta niin silloin hän jo joutui ajattelemaan hänelle selittämättömien luonnon ilmiöitten alkusyyt.

Kuka hyvänsä muistaa lapsuusajaltaan, kun löi salama ja ukkonen jyrisi, jota ei voinut kukaan naapuri selittää tieteellisesti sillä sen ilmiön syyt olivat tuntemattomat, niin aivan yhdellä sanalla uskottiin että se on jumala joka tuota jyrinää pitää. Erehdys ei olisi jos sanosimme, että nyt vielä enemmän kuin puolet ihmisistä ovat samalla arteella, tosiasia on että niitä on suuri enemmistö.

Aurinko oli myös ihmeistä suurin; samoin kuu ja tähdet, yö ja päivä sekä kaikki kasvit ja kukat. Eläinihminenkin näki kaiken sen kuinka ne kasvit kasvoivat, kukoistivat ja lakastuivat, mutta mitään selitystä hän ei keksinyt joka olisi ollut tieteellinen. Hän selitti itselleen, että samoin kuin hän tekee jonkun teon; sanottakoon ottaa puusta pähkinän ja särkee sen kiven avulla, niin samoin joku tekee niistä ihmeitä joita alkuihminen näki kaikkialla ympärillään luonnossa. Useinmiten he kuvittelivat olevan luonnon täynnä jumalia tai yhtä monta jumalaa kuin oli selittämätöntä luonnon esinettä, ilmiöitä, mitkä milloinkin heitä ympäröivät.

He pelkäsivät kaikkea salaperäisyyttä, josta tietysti sai alkunsa lahjonta, palvominen, uhrin ja rukoukset. Valkea on tietää minkä muotoisia olivat ensimmäiset palvonnat, mutta niin kaukaa on palvonta juontanut alkunsa kuin ihminen oppi ymmärtämään sen, että nöyryyksellä ja lahjoilla voidaan vaikuttaa voimakkaamman vihaan. Meidän päivinä näemme alun nöyryytymisestä ja lahjomisesta eläinkunnassa. Muun muassa koirat, kun tarkastetaan niiden elämää, osaavat alistua sekä lahjoakin, s. o. hyvittää.

On luultavaa, että uhrin ja muut lahjukset ovat peräisin sangen hämärästä muinaisuudesta, jolloin ihminen oli kaikin puolin luonnon armoilla. Kun luonnon voimat tuhosivat kokonaislaumoja melkein sukupuuttoon, niin ei ole ihme, että syntyi ajatus luonnon lahjomisesta ja palvonnasta. Kun oli nähty sen joskus auttaneen kun toinen raakalainen saatiin hyvitettyä, niin saman luultiin tietysti pitävän paikkansa muuhunkin luontoon nähden; eikä ole ihme, että he niin luulivat.

Mutta se on ihme että tänäpäivänä ihmiset luulevat tekevänsä jonkin tuntemattoman palveluksen, jollekin tuntemattomalle olenolle, jotakuinkin saman luontoisilla kenoilla kuin raakalaisihminen. Ero on siinä, että nyt käytetään uhrin sijasta rahaa ja ammattivalehtelija "pöpisee."

Uskonnon opettajat ovat käyttäneet aina väitteensä sitä, että luonnon kansat palvoivat jotakin jumalaa. Ne kuulema palvelevat epäjumalia ja kun kerran on epäjumalat, niin tietysti on "oikeakin" jumala.

Se olisi ihme jos luonnon kansat eivät palvelisi jumalia kun ne eivät kerran tiedä tieteellistä ratkaisua millekään asialle, eikä millekään luonnon ilmiölle. Kaikista yksinkertaisin selitys on se, että sen on joku tehnyt. Niin pitkälle alkuihminen ei voinut ajatella, että miksi sen on tehnyt, joka näitä tekee j.n.e.

Kun ruvetaan etsimään luojan olemassaolon alkusyytä, niin se näyttää vielä tämänkin päivän uskonnon silmillä katsottuna kielletyn puun hedelmän syömiseltä. Paljon on saatavissa todisteita miten luonnon kansat ovat luulleet esiintyvän palveltavan olennon joka esiinessä. Intiaaneilla on "totem pole", puinen patsas, jossa esiintyvät eri riistalajit kaiverrettuna: karhun, kalan, vuoristolampaan, maa- ja vesilintujen sekä monien muiden eläinten tai eläinjumalain kuvat. Usein näyttää riippuneen siitä, mitkä eläinlajit löytyivät mistäkin ympäristöstä, niin ne saivat kunnian tulla ikuistettua.

Niinkin myöhään kuin alle kymmenen tuhatta vuotta ajassa taaksepäin historialliset kansat, kuten on tunnettua, egyptiläiset eivät

halveksineet eläinjumalia: härkä, kissa ja monet muut olivat pyhiä eläimiä. Samoin monet muut luonnonilmiöt, jolle eivät löytäneet tie-topuolista ja havainnollista selitystä.

Maapallon pyreys ei liene ollut pienempiä ihmeitä, joka oli vailla selitystä. Teoreettisesti kyllä jotkut tiesivät jo vähän ennenkin, mutta vasta v. 1520 havainnollisesti tuli todistettua kun portugaallinen purjehtija, Fernando de Magellan, lähti etsimään läntistä tietä Molukkien saariin (Itä-Intian saariston itäisin saariryhmä) ja purjehti hänen nimelleen omistetun Magellan salmen läpi (joka on Etelä-Amerikan eteläisessä kärjessä) ja saapui Tyy-nelle valtamerelle ja oli ensimmäinen joukkue, joka kulki maapallon ympäri ja näin tuli havainnollisesti todistettua maapallon pyöreys ja kaikki villit ennakkoluulot kumottua, mitkä ennen olivat vallinneet kaikkien ihmisten keskuudessa.

Ei koskaan tiedetä kuitenkaan uskonnon puolustajien katuneen tekojaan mitä he tekivät ennen niille ihmisille, jotka väittivät toisin kuin uskonto opetti ja siltä syystä joutuivat kärsimään kauheita kidutuksia. Uskonto joutui perääntymään askel askeleelta tosiasia edessä. Vaikka uskonto on joutunut perääntymään ja vaikenemaan, niin sen valeagitatsioni on ollut niin laajakantoinen, ettei tiede ole päässyt levenemään nopeammin; se on edistynyt vain sikäli kuin se on saanut joukkojen suosiota puolelleen.

Löytöretket lisäsivät maantieteen ja luonnontieteen tuntemista siinä määrin, että jokapäiväisessä se loi uuden pohjan ihmiskunnan ajatusmaailmalle.

Tiede ja Uskonto

Nuori on vielä nykyinen tieteellinen ajattelutapa elämästä ja kaikkeudesta yleensä. Vaikka monia tieteellisiä tosiasioita on tunnettu vuosisatoja, niin yleisiin oppikirjoihin ne eivät ole saaneet tilaa: vähin erin vain ne ovat saaneet yleistä julkisuutta. Uskonto on tasottanut tien, etteivät ne opit joita uskonto edustaa näyttäisi missään tapauksessa maallikon silmään liian kömpelöiltä. Mulnaistiede on todennut sen, että eläinlajit, jotka elivät miljoonia vuosia sitten, ovat hävinneet melkein sukupuuttoon ja taas uusia muotoja on ilmestynyt

aikojen kuluessa, jotka näemme nyt olevan olemassa. Samoin on tapahtunut kasveille. Metsät ja kalkki kasvilajit, jotka ennen olivat valitsevina, löydetään vain maan syvyyksistä; suurin osa kivihillen muodossa meidän päivinä.

On todettu myös että uusia lajeja voidaan saada puiden ja muidenkin kasvien alalla ristisiitosten kautta. L. Burbank, kaikkien aikojen etevin kasvitieteen tutkija ja käytännön mies, jalosti useita hedelmälajeja ja kehitti aivan uusiakin. Moniin satoihin nousevat ne näytteet, joita hän teki eri kasvilajien aloilla. Papisto toivoi, että hän olisi ollut uskovainen, mutta viimeinen toivo oli hänellä se, että pitää sama hautauspuhe, jonka R. Ingersoll piti hänen veljensä haudalla ja se tapahtui.

Yleensä kaikilla tieteliden aloilla on tapahtunut uskonnolle vastenmielisiä löytöjä. Uskonnolle ei ole eduksi sellaiset tieteen saavutukset, mitkä hyödyttävät sen perusoppeja. Tähtitieteilijät ovat tehneet arvottomaksi monta raamatun "totuutta," kuten auringon seisominen, jonka sanotaan tapahtuneen Josuan aikana. Auringon ja kuun pimeneminen on ollut uskovalle ihme kaikkina aikoina. Nykyiset tiedemiehet voisivat laskea ajan kymmenien ja satojen vuosien päähän koska pimeneminen tapahtuu ja mistä syystä.

Sanottakoon tässä vain lyhyesti, että kun esim. kolme avaruuden kappaletta sattuu joutumaan samalle linjalle ja yksi niistä on valon antaja ja kaksi pimeätä samalla puolen valokappaleesta, niin valonpuolimmainen kappale saa valoa ja takimmainen kappale pimenee. Näin tapahtuu kuun pimeneminen. Aurinko kun pimenee, niin kuu silloin sattuu maapallan ja auringon väliin.

Samoin maanpallon ikään nähden ovat tiedemiehet todenneet sen olevan tuossa viidentuhannen miljoonan vuoden vaiheilla ja kasveja ja muuta elämää on ollut useita satoja miljoonia vuosia.

Tällaiset uutiset eivät ole vaikeuttamatta ajan mittaan uskonnon perusteluin. Tietysti näitä aineita nytkin opetetaan kouluissa ja on kirjoitettu oppikirjoihin, mutta vain pieni osa ihmisistä vasta on voinut osallistua näihin tietoihin.

Onhan kokonaisia valtioita ja valtakuntia, joissa ei saa julkisesti opettaa yleisiä tieteitä,

jotka ovat vastakkaisia raamatun opeille ja pyrkivät niiltä viemään pohjan pois.

Voitaisiin vaikka kuinka pitkälle esittää tieteen saavutuksia, mutta riittäköön tämä osoit-

tamaan sitä, miten ihminen tietämättömyydessään kuvitteli jumalat ja uskonnot ja taas sikäli kuin kokemukset ja tiedot lisääntyvät, niin jumalat ja uskonnot häviävät.

RAUHA

Kirj. "TALVEN-LAPSI"

SE oli suloinen sunnuntaipäivä, kevätkesälä. Minä ja Liisa-sisko olimme silloin vasta ensimmäisellä kymmenellä. Paimensimme karjaa kesannoksi jätetyllä vainiolla. Meidän tarvitsi vahtia vain naapurin maan kohdalta, joten meillä oli tavattoman helppoa. Sitten meillä oli vielä leikkitoverikin, Rauha, eli "mummon-Rauha," kuten kutsuimme häntä, syystä, koska Rauha asui mummonsa luona Kontion metsätorpassa.

Rauhan äiti palveli pitkana kirkonkylällä, vierailien vain harvoin kylässämme äitinsä luona. Rauha ollen kaksi vuotta vanhempi minua ja yhden vuoden nuorempi Liisa-siskoani, sopi siis ikäänsä nähden hyvin leikkikumppaniksemme. Ja hyvin meiltä kuluihin aika leikkiessä. Uitimme kaarnalalvoja naapurin luhtamaan lävitse virtaavassa luomassa. Kiskoimme kaarvoja ladon seinähirsistä, joita sitten kukkasilla koristelimme ja ihastuneina katselimme kun ne somasti keinuen purjehtivat veden pinnalla. Lävitse avoimen luhdan oli meillä hyvä näköala kylän tielle, jossa silloin tällöin liikkui kylän nuorisoa; tyttöjä lehakoine hameineen ja polkia valkorintaisine paitoineen, tai mustiin puetut maalaisvanhukset palasivat kirkolta vakavien työhevostensa vetämällä rattailla. Se kaikki oli niin tuttua ja joka sunnuntaista ettemme sille paljoakaan lainanneet huomiota. Huomiomme maantielle veti yksin kävelevä jalankulkija, muhkea nuorenpuoleinen nainen, joka asteli reippaasti maantien laitaa, kantaen kädessään kirjavaa nyyttä.

"Rauha, Rauha!" huusimme Liisan kanssa yhdestä suusta, "äitisi tulee!" Suureksi kummaksemme kyyristyi leikkitoverimme ladon taakse piiloon.

"Etkö juokse äitiäsi vastaan, Rauha?" kysyi

Liisa, siniset silmänsä pyöreinä kummastuksestaan.

"En, äännähti leikkikumppanimme tuskin kuuluvasti, ison kyynelhelmen tipahtaessa hänen kaarevista ripseistään kuluneelle karttuuniselle leningille.

Miksi, miksi et, Rauha?" kysyin ihmetellen.

"Siksi, koska äitini on huora," huudahti yhdeksän vuotias kumppanimme katkerasti, heittäytyen maahan ja purskahtaen sydäntä särkevään itkuun.

Olimme Liisan kanssa niin säikähtyneet ettemme voineet muuta kuin tuijottaa itkevää Rauhaa, hänen katkonaisesti sanellessa:

"Minä — minäkin oon — yksi sen hu — huorikakaroista ja — ja ihmiset sanovat jotta — jotta minustakin kasvaa . . . Ne sanovat: minä olin jo villakorissa Kontion mummon sängyssä kun isävainaja ja äiti vihittiin."

Liisa, vaikkakin heikosti käsittäen kumppanimme surullisen tilanteen, osanotolla hyväälle Rauhan ruskeaa tukkaa, kuiskaten: "Älä itke, Rauha."

Mutta Rauha on kuin tulviva laskuoja keväällä. Hän on päässyt alkuun ja hänen täytyy tulvehtia loppuun: "Sitten kohta häitten jälkeen läksi isä pois ja juopot metsätiellä hakkasivat hänet kuoliaaksi ja vielä upottivat jokren. Mummo on sen minulle kertonut." Uusi, entistä rajumpi itkun puuska puistattaa lapsen hoi-lakkaa vartaltoa. Lisäkin jo nyyhkyttää ja minä kävelen hiljaa pois.

Muhkea nais-ihminen on sillä välin kääntynyt Kontion torppaan johtavalle polulle, tietämättä mitään tyttärensä suuresta tuskasta. Tiesimme jo ennestään että Rauhan isää oli kohdannut traagillinen kuolema. Olihan Rauha meidän Kontiolla käydessämme näyttänyt meil-